

MEMORIA DE ACTIVIDADES DA CÁTEDRA DE HIDROLOXÍA MÉDICA USC- BALNEARIOS DE GALICIA CORRESPONDENTE AO CURSO 2024-2025

1. CURSO DE INICIACIÓN A BALNEOTERAPIA PARA ALUMNOS (3 a 11 DE FEBREIRO DE 2025).

Dirixido aos alumnos de últimos cursos de Medicina (4º, 5º e 6º). Duración 11 horas teóricas en cinco sesións ao longo de dúas semanas (os luns, martes e mércores). Curso no que tras unha introdución a Hidroloxía Médica e Balneoterapia se estudan os principais procedementos de aplicación e indicacións actuais da balneoterapia.

Os alumnos que realicen o curso terán preferencia para asistir aos “*Fins de Semana nos balnearios*” que se celebraran nos fins de semana de marzo e abril.

Pavillón Docente Roberto Nóvoa Santos

Aula 3

Horario: 18:30h a 20:30h

Programa:

Luns 3 de Febreiro:

- Lección 1. **Hidroloxía médica e balneoterapia. Augas mineromedicinais: Clasificación. Indicacións e mecanismos de acción. Prevención en Medicina Termal.**
Prof. Dr. Juan J. Gestal Otero, Profesor emérito de la USC. Codirector da Cátedra de Hidroloxía Médica USC-Balnearios de Galicia.
- Lección 2. **Os Balnearios galegos. Normativa legal.**
Benigno Amor Barreiro. Xerente da Asociación Balnearia de Galicia.

Martes 4 de Febreiro:

- Lección 3. **Técnicas termais. Principais aplicacións**
- Lección 4. **Balneoterapia nas enfermidades respiratorias**
Dr. Elías Festa Cayuela, Director médico del Balneario Caldelas de Tui

Mércores 5 de Febreiro:

- Lección 5. **Balneoterapia nas enfermidades reumáticas**
- Lección 6. **Balneoterapia en Xeriatria**
Dr. Antonio Freire Magariños, Director Médico del Balneario de Iberik Augas Santas

Luns 10 de Febreiro:

- Lección 7. **Balneoterapia na fibromialxia**
- Lección 8. **Balneoterapia nas enfermidades cutáneas**
Dra. Laura Gómez San Miguel, Directora médico del balneario de Mondariz

Martes 11 de Febreiro:

- Lección 9. **Balneoterapia nas enfermidades vasculares crónicas**
- Lección 10. **Balneoterapia nos trastornos ansiosos e depresivos**
Dra. Dolores Fernández Marcos, Directora Médico de Caldaria Termal.

2. SEMINARIOS TEÓRICO-PRÁCTICOS DE FIN DE SEMANA NOS BALNEARIOS (venres pola tarde e sábado todo o día) de 10 horas lectivas teórico-prácticas (6T/4P) cada un, con transporte (ida e regreso) e aloxamento en habitación dobre e manutención (cea, almorzo e xantar) dos alumnos no balneario, sen custo algún para eles. Dirixidos aos alumnos de 6º, 5º e 4º do Grao de Medicina. Organizáronse 6 seminarios. Número de alumnos por seminario: 20. Cubríronse todas as prazas e quedaron alumnos en lista de agarda.

21-22 de Febreiro

- **IBERIK AUGAS SANTAS BALNEARIO & GOLF: Hidrocinesterapia.** Coordinador: Dr. Antonio Freire Magariños, director médico.

Venres 21

- 16:00 - 18:30. - Sesión Teórica. TÉCNICAS TERMALES E HIDROCINESITERAPIA. Dr. Antonio Freire Magariños, Director-médico
- 18:30 - 21:00. - Sesión Práctica. TÉCNICAS TERMALES. Yolanda Rodríguez López. Técnico Termal, Dpto. Formación Hotel Balneario Augas Santas, Alicia Rodríguez. Técnico Termal, Dpto. Formación Hotel Balneario Augas Santas
- 21:00: Cea

Sábado 22

- 8:30. - Almorzo
- 9:00 - 11:30. - Sesión teórico-práctica. HIDROCINESITERAPIA. Patricia López Arias. Fisioterapeuta Hotel Balneario Augas Santas
- 11:30 - 14:00. - Sesión práctica. BALNEACIÓN Y APLICACIONES A PRESIÓN COLECTIVAS EN PISCINA.
- 14:00. - Comida

- **Balneario de Compostela: "Enfermedades dermatológicas: Psoriasis. Uso de peloides".** Coordinador: D. Ángel Duran Gómez, xerente do Balneario.

Venres 21

- 15:30h: Saída do autobús desde o Hospital Clínico-Pavillón Docente Roberto Nóvoa Santos
- 16:00h: Acolida e acomodación
- 16:15-17:00h: Balneario do Tremo, a súa historia e as súas augas. Dra. Olalla Janeiro Janeiro
- 17:00-18:00h: Visita ao balneario. Dona María de la Cruz Caamaño Rodríguez. Coordinadora Balneario.
- ⇨ 18:00-19:00h. Tratamento terapéutico respiratorio. Dra. Olalla Janeiro Janeiro
- 19: 21:00h: Practicas termais con auga (chorros, bañeiras, inhalacións, vichí). Dona María Cruz Caamaño Rodríguez.
- 21:00h: Cea

Sábado 22

- 8:30h: Almorzo
- ⇨ 9:00-10:00h: Actuación nos espazos termais. Innovacións no sector. Uso de peloides. Dra. Olalla Janeiro Janeiro

- 10:00-11:00h: Prácticas termais en seco (peloides, parafangos, envolturas, presoterapia). Dona María Cruz Caamaño Rodríguez.
- ☉ 11:00-13:00h: Efectos terapéuticos das augas termais na depresión. Estudio piloto. Dra. Olalla Janeiro Janeiro
- 13:00-14:00h: Prácticas do aprendido. María de la Cruz Caamaño Rodríguez. Coordinadora Balneario.
- 14:00h: Comida
- Saída para Santiago
- Coordinador D. Ángel Duran Gómez, Director-Xerente do Balneario de Compostela

14-15 de marzo

- **Balneario de Mondariz:** Balneoterapia no paciente xeriátrico. Coordinadora: Dra. Laura Gómez San Miguel, directora médica.

Venres 14

- 16:00h: Chegada, recepción e aloxamento
- 16:30-18:00h: Balneario de Mondariz: Pasado, presente e futuro. Dra Laura Gómez San Miguel
- 18:00- 19:00h: Visita as instalacións.
- 19:00-21:00h: Acceso ao Palacio da Auga (Circuito Termal)
- 21:30h: Cea

Sábado 15

- 8:30-9:30h: Almorzo
- 9:30-10:30h: Balneoterapia no paciente xeriátrico. Dra. Laura Gómez San Miguel.
- 10:30-11:45h: Aplicacións da Hidroterapia como actividade física no paciente xeriátrico. D. Jonás Rodríguez. Recuperador Físico do Balneario de Mondariz.
- 11:45-13:00h: A Fisioterapia no paciente xeriátrico nun Balneario. Dona Rosa Elena Maita Parada. Fisioterapeuta del Balneario de Mondariz
- 13:00-15:00h: Sesión Práctica.
- 15:00h: Comida
- 17:00h: Saída para Santiago de Compostela.

21-22 de marzo:

- **Balneario de Laias:** Actualización do tratamento balneario baseado nas evidencias científicas. Coordinadora: Dra. María Dolores Fernández Marcos, directora médica.

Venres 21

- 16:00h: Chegada dos alumnos. Recepción e aloxamento
- 16:30-19:30h: Sesión Teórica: Eficacia terapéutica da balneoterapia: Principais indicacións terapéuticas e evidencia medica en patoloxía reumática, respiratoria e dermatolóxica. Dra. María Dolores Fernández Marcos

- 19:30-20:30h: Sesión Práctica: Aplicación de técnicas balnearias. D. Kamil Brzczenski, Fisioterapeuta do Balneario de Laías
- 21:00h: Cea

Sábado 22

- 8:30-9:30h: Almorzo
- 9:30 – 11:30h: Sesión Práctica no Balneario: Hidrocinesiterapia en piscina. D. Kamil Brzczenski, Fisioterapeuta Balneario de Laías
- 11:45h: Pausa café
- 12:00-14:00h: Sesión Teórica: Eficacia terapéutica da Balneoterapia: O Balneario como servizo sociosanitario. Dra. M. Dolores Fernández Marcos
- 14:30 h.: Comida
- 15:30 a 16:30h: Sesión Coloquio. Dra. M. Dolores Fernández Marcos

- **Balneario Termas Romanas de Lugo: Balneoterapia nas enfermidades reumáticas.** Coordinador: Dr. Antonio Freire Magariños, director médico.

Venres 21

- 16:00h.: Chegada de alumnos. Recepción e aloxamento
- 16:30 h: Sesión teórica: Mecanismo de acción das augas mineromedicinais sobre as enfermidades reumáticas. Prof. Dra. Rosa Meijide Failde. Catedrática de Hidroloxía Médica da UdC
- 18:15 h: Pausa café
- 18:30 h: Visita ao Balneario
- 19:00 h.: Sesión práctica no Balneario (chorros, piscina termal, ...):
- 21:00 h: Cea

Sábado 22

- 9:00 - 10:00 h: Almorzo
- 10:00 h.: Sesión teórica: Tratamento balneoterápico das enfermidades reumáticas. Técnicas complementarias. Dr. Antonio Freire Magariños. Director médico Iberik Hoteles
- 11:45 h: Pausa café
- 12:00 h.: Sesión teórica: Panorama actual do termalismo en Galicia. Normativa sectorial. D. Benigno Amor Barreiro. Xerente da Asociación Balnearios de Galicia
- 14:30 h.: Comida
- 16:00 h.: Sesión práctica no balneario: Inhalacións, chorros, duchas, circuito, bañeiras...
- 17:00h: Saída para Santiago

28-29 de marzo:

- **Iberik Gran Balneario de Guitiriz: Técnicas termais, medicina de estilo de vida e medicina estética.** Coordinador: Dr. Antonio Freire Magariños, director médico.

Venres 28

- 16:00. – Recepción e aloxamento dos alumnos
- 16:30 - 18:30h: Sesión Teórica. Termalismo e Medicina estética. Dona. Magdalena Pereiro, Médica especialista en Hidroloxía e en Medicina Estética
- 18:30 - 21:00h: Sesión Práctica. Técnicas termais. Dña. Xaqueline Sotero Salgado. Técnico Termal, Dpto. Formación Gran Balneario Guitiriz
- 21:00: Cea

Sábado 29

- 8:30: Almorzo
- 9:00 - 11:30h: Sesión práctica. Exercicios en piscina, balneación e aplicacións a presión colectivas en piscina.
- 11:30 - 14:00h: Sesión Teórica. Técnicas termais e medicina de estilo de vida. Dr. Antonio Freire Magariños. Director Médico.
- 14:00: Comida

3. PARTICIPACIÓN NO IV CICLO DA USC, IMPARTINDO O SEMINARIO “PRINCIPAIS INDICACIÓNS ACTUAIS DA BALNEOTERAPIA”, de 6 horas na Facultade de Ciencias da Educación da USC (Campus Sur). Sala Frei Martin Sarmiento. Do 5 ao 8 de maio, de 11,00 a 12:30h

Luns 5 de maio. *“Hidroloxía médica e balneoterapia. Augas mineromedicinais: Clasificación e principais indicacións”*. Dr. Juan J. Gestal Otero, Profesor emérito da USC. Director da Cátedra de Hidroloxía Médica USC-Balnearios de Galicia.

Martes 6 de maio. *“Balneoterapia nas enfermidades respiratorias”*. Dr. Elías Festa Cayuela, Director médico do Balneario Caldelas de Tui.

Mércores 7 de maio. *“Balneoterapia nas enfermidades reumáticas”*. Dr. Antonio Freire Magariños, Director Médico dos Balnearios de Iberik-Hoteis & Golf.

Xoves 8 de maio. *“O Balneario na recuperación funcional”*. Dra. Laura Gómez San Miguel, Directora médica do Balneario de Mondariz.

4. CICLO “A SAÚDE É O QUE IMPORTA”. Celebráronse dúas sesións. A primeira en Santiago de Compostela na Sala Rahid do Hotel Aragüaney, as 19:30h do día 15 de maio e a segunda en Ourense, no Liceo as 20:00h do 21 de maio.

Xoves 15 de maio: Sala Rahid do Hotel Aragüaney. **Mesa Redonda sobre: “Indicacións actuais da cura balnearia en otorrinolaringoloxía, patoloxía músculo-esquelética e envellecemento saudable”**

Moderador:

- Dr. Juan Jesús Gestal Otero, Profesor emérito e Director da Cátedra de Hidroloxía Médica USC-Balnearios de Galicia

Poñentes:

- “Indicacións actuais da cura balnearia en otorrinolaringoloxía”. Dr. Andrés Soto Varela, Profesor Titular e Xefe do Servizo de ORL do Hospital Clínico Universitario de Santiago de Compostela.
- “Indicacións actuais da cura balnearia na patoloxía músculo-esquelética”. Dr. José Ramón Caeiro Rey. Profesor asociado e Xefe do Servizo de Traumatoloxía do Hospital Clínico Universitario de Santiago de Compostela.
- “O Balneario no envellecemento saudable”. Dr. Juan Jesús Gestal Otero. Profesor emérito de Medicina Preventiva e Saúde Pública da USC e director da Cátedra de Hidroloxía Médica USC-Balnearios de Galicia
- Coloquio

Xoves 21 de maio. Liceo de Ourense. **Mesa Redonda sobre: “Indicacións actuais da cura balnearia na patoloxía respiratoria, reumática e no envellecemento saudable”**

Moderador:

- Dr. José Martín Carreira Villamor, Catedrático de Radioloxía da USC e codirector da Cátedra de Hidroloxía Médica USC-Balnearios de Galicia.

Poñentes:

- *Principais indicacións da cura balnearia na patoloxía respiratoria.* Dra. Isaura Paredes Lamela. Xefa do Servizo de Pneumoloxía do Complexo Hospitalario Universitario de Ourense.
- *Principais indicacións da cura balnearia na patoloxía reumática.* Dr. Luís Fernández Domínguez. Xefe do Servizo de Reumatoloxía do Complexo Hospitalario Universitario de Ourense.
- *Balneoterapia e envellecemento saudable.* Dr. José Martín Carreira Villamor, Catedrático de Radioloxía da USC e codirector da Cátedra de Hidroloxía Médica USC-Balnearios de Galicia.
- Coloquio

5. DISTRIBUCIÓN DO VADEMECUM DE AUGAS MINEROMEDICINAIS DE GALICIA, a través das Xerencias dos Hospitais do SERGAS aos novos especialistas MIR de Medicina Familiar e Comunitaria, Pediatría, Dermatoloxía, Pneumoloxía, Reumatoloxía, Traumatoloxía e Rehabilitación de todos os hospitais de Galicia.

6. IMPRESIÓN DO LIBRO: “Termalismo. Descubriendo Extremadura, Portugal y Galicia. Correspondente ao Curso de Hidroloxía do Profesor José Luís Legido, Universidade de Vigo.

7. COLABORACIÓN CO CURSO DE VERÁN DA USC CELEBRADO NO TALASO ATLÁNTICO DE OIA: “ONCOLOGÍA INTEGRATIVA (VII): Humanizar la asistencia y promover una atención integral centrada en la persona”. 14-17 de julio 2025

8. PARTICIPACIÓN EN TERMATALIA 2025. PAIPA-BOYACÁ. COLOMBIA 24-26 DE SEPTIEMBRE.

- Jueves 25 de septiembre (11:20-13:00).

Mesa Redonda: *Agua y termalismo en la universidad*. Moderador: Eder Peña, Universidad de Caldas (Colombia):

- Hidrología en facultades de Medicina. Francisco Maraver, UCM (España).
- Cátedra de Hidrología Médica USC-Balnearios de Galicia. Juan Jesús Gestal, USC (España).
- Panorama de hidrología médica en Colombia y LATAM. Rodrigo Castro, Universidad El Bosque (Colombia).
- Campus Auga-Universidad de Vigo. Investigación, formación y transferencia de conocimiento sobre el agua y sus usos terapéuticos. Francisco Javier Rodríguez Rajo. Vicerrector Campus Auga (España).

- Viernes 26 de septiembre (9:15-11:10)

Mesa Redonda: *Hidrología médica*. Moderador: Rodrigo Castro, Universidad El Bosque (Colombia).

- Hidrología y curación de patologías. Evidencia científica. Francisco Maraver, UCM (España).
- Hidrología balnearia y promoción de la salud: Balneario y envejecimiento saludable. Juan Jesús Gestal, USC (España).
- Terapia acuática desde el agua termal. Virginia María Palacio Garcés (Colombia).

9. COLABORACIÓN CO I CONGRESO INTERNACIONAL DA XESTIÓN DA BALNEOTERAPIA. APROVEITAMENTO MÉDICO DOS BALNEARIOS POLO SNS. OURENSE, 20 E 21 DE NOVIEMBRE.

10. DIFUSIÓN DAS ACTIVIDADES DA CÁTEDRA NOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN

Ao longo do curso académico 2024-2025, a Cátedra de Hidroloxía Médica USC-Balnearios de Galicia mantivo a súa **presenza nos medios de comunicación galegos**. As informacións remitidas dende Vía Láctea durante este curso tiveron impacto, en maior ou menor medida, en boa parte da prensa diaria que se edita en Galicia, tanto nos xornais da área de influencia de Santiago de Compostela como noutros rotativos da comunidade. Mesmo se recolleron en varias plataformas dixitais, publicacións especializadas e nalgúns axencias de noticias. Así mesmo, diferentes medios audiovisuais difundiron noticias relativas á Cátedra nos seus programas e informativos. Nesta liña, os principais voceiros e expertos participantes no programa de cursos e

actividades desta edición deron conta da importancia desta iniciativa e dos seus contidos a través de entrevistas nos medios.

Santiago de Compostela, 3 de setembro de 2025

Prof. Dr. Juan Jesús Gestal Otero
Director da Cátedra de Hidroloxía Médica USC-Balnearios de Galicia

AXENCIA DE TURISMO DE GALICIA